

פנינים יקרים

מתורת רבותינו הקדושים מביאלא

- ליקוטי אמרים ככתבם וכלשונם מספרי רבותינו הקדושים •

פרשת ואתחנן-נחמו

ללמד לישראל לפי העת והבחינה שישראל עומדים אז, היינו, כשישראל עומדים בשמחה, ויכל לדבר אליהם דברים קשים כגידים, ולייסרם, שיבואו למדת הכנעה. אבל בזמן שישראל עומדים בעצבות ובשברון לב חלילה, יזהר שלא להשפילם, רק אדרבה להגביה אותם, ועל ידי זה יעזבו דרכם הרעה.

וזה פירוש "בעת ההיא, לאמר" - כפי העת והבחינה שישראל עומדים באותו שעה, כן "יאמר" להם וילמדם דרכי השם, והבן.

עמוד שלה

• חלקת יהושע •

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר. (ג כג)
שהתפלל משה רבינו ע"ה "בעת", בעקבתא דמשיחא, שיקבל תפלות אף שיחיה באמירה בעלמא, כדיבור פה בלבד.

עמוד יא

• מבשר טוב •

ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר. תפילתו של משה רבנו ע"ה "ואתחנן אל ה' בעת ההיא" - ולא נאמר "בעת ההוא". רק נאמר בלשון נקיבה -

• תורת הרה"ק מלענטשנא •

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר. (ג כג)
משה רבינו ע"ה התפלל על כל הדורות עד ביאת משיח צדקנו. אף אם יהיה הסתר גדול באיזה דור, כמו שכתוב "ואנכי הסתר אסתיר" ודברים לא יתו. אף על פי כן תרחם ותשמע לקול צעקתם ותפלתם לרחם עליהם. וזהו "בעת ההיא", "היא" בחינת הסתר. "לאמר", שיענה ה' אותם. אמון כן יהי רצון.

עמוד מה

• חלקת יהושע •

ואתחנן אל ה'. (ג כג)
איתא בספרים על לשון ואתחנן, לא ואחנן, שמשה רבינו ע"ה רמו בזה שהוא בעצמו תפילה ותחנן. וכו'. וכידוע הפירוש מא"ז וצללה"ה משידלאווצע על "ואני תפילה" ותהלים כ"א, שדוד המלך עליו השלום אמר שהוא בעצמו בחינת תפילה. אגרת הקודש שבראש ספר יזכרון משלי

• אדון עדות •

בעת ההיא לאמר. (ג כג)
אז יאמר 'בעת ההיא'. כי בא משה רבינו ע"ה ללמד לצדיקי הדור, המנהיגים ומדריכים את בני ישראל לעבודת השם,

אלא גם בעולם הבא יהיה לו כן רחמנא לצלן. דכן איתא מהבעל שם טוב הק', שאמר שהגיהנם בעולם הבא הוא; שיושיבו את כל החוטאים בתוך הגן עדן, ושם הרי יושבים כל הצדיקים ולומדים ומתפללים, ויש להם הנאה מזה, ואילו להרשעים היה מזה צער גדול, וזה נחשב להם לגיהנום הכי גדול, שיושב בגן עדן, וזה בעבורו גיהנם. ואלו הם הייסורים הכי גדולים רחמנא לצלן.

וכן מסופר על הרה"ק בעל הישמח משה, שביקש פעם שיראו לו את הגן עדן בעולם העליון. והכניסוהו בחלום לחדר אחד, והראו לו אמורא או תנא איך שהוא יושב אצל סטנדר ולומד. ושאל הישמח משה היכן הוא הגן עדן כאן, והשיבו לו: שהעונג הוא בתוך לבו, ושם הוא הגן עדן שלו. ולכן מי שלא יעבוד על עצמו בחיים חיותו לתקן את אשר פגם בהנאה מעבירות, ולזכות שיהנה מקיום תורה ומצוות, הרי שאף בעולם הבא יהיה לו צער גדול מזה ויסורי גהינם רחמנא לצלן.

תורת בין הזמנים פרק ז

• חלקת יהושע •

אתה החילות להראות את עבדך. (ג כד)
משה רבינו ביקש בתפילתו אתה החילות להראות את עבדך, איזה התחלה טובה וכו', גם פסיעות קטנות של איש ישראל בדרכי ה' גם כן גורם שמחה, כמו מי שהולך בדרך בסוף יגיע אל התכלית.

מאמרים עמי רמד

הרמוז על הימים הלשים. כי התפילות של משה רבנו ע"ה היו עבור הזמנים הקשים של עקבתא דמשיחא. שהם נמוכים הן משום שהם ימי עקבתא דמשיחא, והן משום שזמני השנה הם נמוכים, היינו בזמני הקיץ שהם מלאים חמדות ותאוות. ועל כך התחנן משה רבנו לפני השם יתברך, ותפילתו היא שעומדת לנו. שכן משמע בגמ' ברכות [לכ]: שנענה לו השם יתברך ואמר לו: [דברים ג כז] "עלה ראש הפסגה" וראה את הטוב בעיניך.

וזה היא הנחמה שהבטיח לנו השם יתברך [בהפטורה של שבת זז] "נחמו נחמו עמי", אם תעבדו אף בזמנים הקשים, בזמנים שאין כל כך חשק ללמוד, אזי תזכו לנחמה כפולה ומכופלת. ורגיל אני לומר את דברי הרבי ר' שמעלקא זצוקל"ה שמגלה בפירוש בהנהגותיו [אות נכ] שאם לומד בזמנים שאין לו חשק ללמוד, מתכפר לו בזה ארבע מיתות בית דין. והדברים מפורש ברבינו יונה בשערי תשובה [שער ד' אות יא] ואכמ"ל.

העולה מן הדברים, שבזמנים הנמוכים האלו, שעליהם מתפלל משה רבנו, אפשר להתגבר ולשבת וללמוד אף שקשה מאוד. ומי שיתגבר וילמד בזמנים אלו יזכה שיהיה לו תענוג בתורה ועבודה, ויוכל להתעלות אף בזמנים הנמוכים האלו. וזאת פעל משה רבנו. וזהו "נחמו נחמו עמי", שינחמנו השם יתברך בכפלים שיהיה ביכולת לעבוד את השי"ת, ויהיה ביכולת שיהיה מזה תענוג וחשק וזה תהיה הנחמה. [וכו'].

וצריך לדעת שמי אין לו טעם בעבודת ה' הרי שלא רק בעולם הזה הוא כך,

היינו, כמו שהוא השליט והאדון על כל העולם כולו – כמו השמים והארץ שאינם משתנים מרצון בוראם – מזה עצמו יתעורר האדם לשוב לפניו יתברך, כנ"ל, ולקבל עליו עול מלכות שמים, ולהמליכו עליו בנחת – על ידי שיראה ממעשיו יתברך כל זאת, בכל יום ויום בערב ובבוקר. ומזה יתלהב לבו של אדם מישראל להלל ולשבח את הבורא יתברך.

אמרי טל עמי קיג

• היהודי הקדוש •

שבעה גוים רבים ועצומים ממך. (ז א)
ידיע מרבנו הקדוש מפשיסחא זצ"ל"ה:
 ששבעת האומות הם ההיפך משבעת המדות, ואם האדם יתקן את המדות לראות ולעבוד בכל המדות רק לעבודת וקדושת שמו יתברך יבטלו שבעת האומות. (ואלה הדברים שנאמרו לדוד, משפטים ד"ה שש)
 עמוד קלט

• דברי בינה •

מן השמים השמיעך את קולו ליסרך, ועל הארץ הראך את אשו הגדולה. (ד לז)
שהקדוש ברוך הוא נתן את התורה לישראל באופן זה, שגם מהארץ יוכלו לשמוע ולהבין כח מתן תורה. וזה שכתוב "מן השמים השמיעך את קולו", שהוא בחינת התעוררות העליון מן השמים, הוא "ליסרך", שהוא לשון קשה. אבל "הראך השם יתברך" בחינה זו בעצמה גם "על הארץ", שגם מתוך הדברים הארציים תוכל לשמוע דיבורי התורה, על ידי כח עבודתכם באתערותא דלתא.

פרשת האזינו ושבת שובה עמי קצו

• מדרן הרה"ק מלברטוב •

וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת. (ד לט)
נובל לומר "וידעת היום", היינו, כשתבוא לדעת מה שכתוב להלן, אז "והשבות אל לבבך", תתעורר לשוב לפניו יתברך ולעשות טוב. והיינו לדעת "כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת".

• מדרן דבי נתן דוד (השני) משידלובצא •

בן מדרן בעל ה'אדון עדות' זצ"ל
פנים בפנים דיבר ה' עמכם. (ה ד)
והרמב"ן ז"ל הקשה בפסוקים אלו דתחילה כתיב "פנים בפנים דיבר ה' עמכם", ואחר כך "אנכי עומד בין ה' ובניכם", והיא סתירה תוך כדי דיבור. ויובן כי מה שדיבר משה זה היה גם כן קולו של הקדוש ברוך הוא שדיבר מתוך גרונו, ומתקיימים שני המקראות יחד, והבן. הגה"ה לארון עדות במדבר עמי ג' הובא ב'תורת רבי ירחמיאלי' – עמוד נז

• תורת הרה"ק מלענטשא •

אנכי, לא יהיה לך. (ה ו-ז)
היינו, שאנכי שהיא האמונה שכל התורה תלוי בזה. לא יהיה לך, שלא תתלה בעצמך, אלא דע שהוא מתנה מאתו יתברך שמו, שהוא מושיע לך ומצילך מיצר הרע המסמא עיני האדם לחשוב כי הוא בעצמו הוא עושה זאת שמקיים האנכי בכוחו ולא בעזרת השם יתברך שמו, שהאמת אינו כן כמו שאמרו חז"ל [סוכה נב:] שאלמלא עוזרו הקדוש ברוך הוא אינו יכול לו, יעוין שם. (הלקת צבי)

עמוד מז

וכי העון מרוצה, הלא יותר טוב לו בלא עונות. ומאי כפלים בכל הטאותיה.

ונרכל לפרש בעזרת השם יתברך, כי לעתיד בעת הנהמה, כאשר יופיע השם יתברך עלינו מזוי כבודו, ויראה לנו רוב הסדו ומזונו, אז נהיה בושים מאד על אשר העוינו בימי הגלות, ולא שמענו בקולו. ועל ידי זה גרמנו כי הימים פגומים וחסרים מן המניין בלא שלימות. וכמו שאיתא ^{בזוה"ק} בראשית [כט.]. על פסוק [בראשית כד. א] "ואברהם זקן בא בימים", היינו, שכל הימים ימי חייו עמדו כולם בשלימות לפני אדון כל, בלי שום חסרון.

ולא כן איתנו, אשר מכובד הגלות נחסרו הימים מן המניין. ועל זה בא הנהמה "נחמו נחמו עמו וגו' דברו על לב ירושלים", לרפאות השבורי לב, "לאמור כי מלאה צבאה", היינו, בל ידאגו מחסרון הימים, כי מלאה צבאה. ו'מלאה' הוא לשון אסיפה, כמו 'מלא רועים' ^{ישעי' לא ד.} ו'צבאה' הוא זמן הגלות.

הכוונה בזה – כי נאספו יחד כל הימים, ובאו ועמדו בשלימות בלי חסרון. ומפרש ואומר, איך נשלמו ונתקנו הימים, כי נרצה עונה, כי אז נזכה לעשות תשובה מאהבה. וזדונות נעשו כזכויות ^{עיי'ן יומא פו.].} וזהו 'נרצה עונה' העון עצמו מרוצה, ואותן הימים שקילקלו, הם עצמם נתקנו על ידי התשובה מאהבה, "כי לקתה מיד ה' כפלים", היינו, טובת הגוף והנפש, כי על ידי זה יושפע לנו כל הטובות מעניני עולם הזה, וכל הארות הנפש.

עמוד רכב

• דברי בינה •

ואתה פה עמוד עמדי ואדברה אליך. (ה כח)
שיחיה בחינת משה רבינו עליו השלום מתפשט בכל דור ודור, ומעורר כלל ישראל שיוכלו לשוב, וגם להתחדש, ולזכות לבחינת מתן תורה בכל עת – על ידי הצדיקים שבדור, שהם בחינת ניצוץ ממושה רבינו עליו השלום, כידוע מספרים הקדושים. והם, על ידי דיבוריהם, מכניסים כח הקדושה בישראל, שירגישו בחינת התחדשות והתעוררות לשוב בתשובה שלימה, ולזכות לבחינת מתן תורה, כנ"ל.

פרשת תצוה עמי רג

• תורת הרה"ק מלענטשא •

כי אתם המעט מכל העמים וגו'. (ז ז)
פעם אחת אמר: למה נקראו ישראל על שם אות יו"ד הקטנה, כי זהו עיקר וסימן להאות יו"ד, שמה שהיא יותר קטנה יותר נרשמת שהיא אות יו"ד ואין יכולים לעשות ממנה אות אחר. וזהו עיקר היהודית, כמו שאמרו ^(חולין פט.) "כי אתם המעט מכל העמים" וגו' – שממעטים עצמיכם.

עמוד מז

להפטרה – שבת נחמו

• תולדות אדם •

נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם כו' כי מלאה צבאה כי נרצה עונה. כי לקחה מיד ה' כפלים בכל הטאותיה. (ישעי' מ א).

ופורש רש"י ז"ל: צבאה, כמו צבא לאנוש, והוא לשון קץ.

ויש להבין מהו הלשון כי מלאה, הוה ליה למימר כי בא, ומאי כי נרצה עונה.